Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 30.03.2022
Vår ref: 2022/2400
Deres dato: 17.01.2022
Deres ref:

Nordre Øyeren fuglestasjon

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Samuelsen, 69247112

Tillatelse til ringmerking av fugl og bruk av mistnett på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat

Statsforvalteren gir 5-årig dispensasjon fra verneforskriften for Nordre Øyeren naturreservat for ringmerking av fugl på Årnestangen. Det gis også tillatelse til rydding av nettgater og utplassering av nett. Før rydding begynner må fuglestasjonen sende et kart som viser ønsket plassering av nettene, og dette skal godkjennes av Statsforvalteren. Dispensasjonen gis for 2022-2026.

Bakgrunn for saken
Vi viser til søknad mottatt 17.01.2022. Det er søkt om tillatelse til ringmerking av fugl og bruk av mistnett på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat i Rælingen kommune.

Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) fikk i februar 2021 tillatelse fra Statsforvalteren i Oslo og Viken til å ringmerke fugl på Årnestangen, de søker nå om en 5-årig tillatelse i områdene A, B og E (se vedlegg under).

Utdrag fra søknaden:
«*NØF håper for neste sesong å kunne få mulighet til å forbedre resultatet ytterligere. Med bakgrunn i at vi mangler grunneiertillatelse i to av de omsøkte lokalitetene og det lave antallet fugl på lokalitet A og B søker vi derfor om tillatelse til å merke på et nytt område, tilhørende Ramstad gård (89/1). Se Kart 2 (E – Storfloa). Dette området ser lovende ut for ringmerking og det er av stor interesse å gjøre et søk her. Vi har så langt ikke full oversikt over hvor i området vi vil sette opp nettene, men tenker oss ca. 50 meter med nett, i hovedsak nær buskvegetasjon. Vi vil her, som i de områdene hvor vi allerede har tillatelse, selvfølgelig gå fram på en så skånsom måte som mulig. Ferdsel mellom hyttene våre og dette området er fullt mulig på vegetasjonsrenner mellom eiendommene og vi unngår dermed ferdsel på dyrket mark. Det ser videre ut til at det kreves minimalt med fjerning/frisering av vegetasjon. Som sist vil vi vente med å ta kontakt med grunneier til eventuell tillatelse foreligger fra Statsforvalteren.*»

Lovgrunnlag
Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Nordre Øyeren naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Nordre Øyeren naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 05.12.1975. Formålet med verneområdet er å bevare Norges største innlandsdelta med dets varierte plante og dyresamfunn.

I henhold til verneforskriften kap. IV pkt. 1.1 er vegetasjonen på land og i vann fredet mot all skade og ødeleggelse som ikke følger av tillatt ferdsel eller andre spesifiserte unntaksbestemmelser. Ville pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir, egg og unger, er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art (kap. IV pkt. 1.2).

Oppføring av bygninger og anlegg, herunder veier og faste innretninger, er ikke tillatt jf. kap. IV pkt. 2.1.

Vi vil bemerke at verneforskriften for Nordre Øyeren naturreservat er vedtatt i 1975, og derfor har noe avvikende ordlyd sammenlignet med senere vedtatte forskrifter. Vi legger imidlertid til grunn at det faktiske restriksjonsnivået både når det gjelder forstyrrelser på fuglelivet og tekniske inngrep/innretninger er det samme her som i verneområder opprettet senere med tilsvarende verneformål. Vi legger bl.a. til grunn at forbudet mot «skade og ødeleggelse av enhver art» på fugl også rammer innfanging av fugl for ringmerking. Videre legger vi til grunn at forbudet mot oppføring av «anlegg» rammer mindre innretninger som fangstnett for fugl. Dette innebærer at slik virksomhet krever dispensasjon fra verneforskriften.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til ringmerking av fugler eller oppsett av mistnett. Statsforvalteren kan i slike tilfeller vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48 gjøre unntak fra forskriften. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering
Ringmerking av fugl er en akseptert metode for å skaffe til veie kunnskaper om bestander, trekkruter m.m. Samtidig medfører ringmerking en betydelig, dog vanligvis kortvarig, forstyrrelse av fuglene som fanges og merkes. Selv når virksomheten skjer på en fagmessig måte, er det ikke mulig helt å eliminere risikoen for at fugl tar skade eller dør. Ringmerkingen skjer gjerne i rike fuglebiotoper, og virksomheten vil derfor også representere en potensiell forstyrrelse på fuglelivet generelt i de berørte områdene.

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger (§ 8). Statsforvalterens kunnskap om verneområdet er basert på informasjon fra verneplan, naturbase, artsdatabanken og har generell god kunnskap om naturreservatet. Vi regner derfor kravet om et godt kunnskapsgrunnlag som oppfylt, og føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Oppsetting av fangstnett vil kreve noe rydding av vegetasjon for å etablere mistnett. Vi forutsetter at disse legges slik at behovet for rydding blir minst mulig. Søknaden oppgir ikke konkret plassering. Kart som viser dette må derfor sendes til oss for godkjenning før ryddingen kan starte.

Ringmerking omfattes også av andre regelverk, bl.a. viltforskriften §§ 2-4 – 2-7. Det er selvsagt en forutsetning at disse regelverkene følges. Når det gjelder oppsatte fangstnett, er det viktig at disse etterses og brukes på en måte som sikrer at fugl eller andre dyr ikke kommer til skade. Det må også gjøres en vurdering av om uvedkommende kan finne nettene og aktivere dem når de ikke er under tilsyn. Vi viser for øvrig til viltforskriften § 2-6 om bruk av fangstredskap ved ringmerking.

Under ringmerking må arbeidet til enhver tid organiseres slik at retningslinjer for fuglenes liggetid i fangstnettene kan overholdes. Dette innebærer bl.a. at antall nett må stå i forhold til bemanning, og at det tas hensyn til temperatur, vær, mengde fugl osv. Om nødvendig må fangstnett stenges raskt for å unngå for lang liggetid i nettene. Hensynet til dyrevelferd vil alltid veie tyngre enn ønsket om å merke flest mulig fugler.

Under de forutsetninger som her er beskrevet, mener vi ringmerkingen kan skje på en måte som sikrer at det ikke bidrar til en for stor samlet belastning på økosystemet (§ 10). Virksomheten vil også kunne oppfylle kravet til miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Etter vår vurdering vil den omsøkte virksomheten ikke være til strid med verneformålet, og den vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, forutsatt at de kravene som settes i tillatelsen følges. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er dermed oppfylt. Statsforvalteren vil gi en 5-årig tillatelse for tiltaket. Hvis vilkårene for dispensasjonen ikke blir oppfylt, eller hvis tiltaket påfører fuglelivet uforutsette negative virkninger i løpet av de neste fem årene, kan tillatelsen trekkes tilbake.

Vi gjør oppmerksom på at vi vil be Statens Naturoppsyn foreta inspeksjoner med ringmerkingsvirksomheten på linje med andre virksomheter i reservatet. Det må påregnes at inspeksjoner kan skje både varslet og uanmeldt. Vi vil legge vekt på en best mulig kontakt og dialog mellom NØF, Statens Naturoppsyn og Statsforvalteren.

En viktig grunn til å tillate ringmerking i verneområdet er at det vil gi økte kunnskaper om fuglelivet. Rapportering vil derfor være en viktig del av virksomheten. Resultatet av selve ringmerkingen skal rapporteres til Ringmerkingssentralen i henhold til kravet i viltforskriften § 2-7. Vi forutsetter at

andre interessante observasjoner som gjøres i forbindelse med ringmerkingsvirksomheten, rapporteres via nettportalen Artsobservasjoner.

Vedtak
Statsforvalteren gir tillatelse til lett rydding av vegetasjon, oppsett av mistnett og fangst av fugler for ringmerking i angitte områder på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Tillatelsen gjelder følgende delområder: Område A, B og E slik de er avmerket på kart i søknaden (vedlegg 1 i dette brevet).
- Før rydding av nettgater starter, skal ønsket plassering hver enkelt nettgate/mistnett avmerkes på kart/flyfoto som sendes til Statsforvalteren for godkjenning. Rydding kan skje når bekreftelse på godkjenning er mottatt fra Statsforvalteren.
- Annet relevant regelverk skal overholdes, jf. bl.a. viltforskriften §§ 2-4 – 2-7.
- NØF er som innehaver av tillatelsen ansvarlig for at hver enkelt ringmerker er kjent med og overholder vilkårene i tillatelsen.
- Tillatelsen skal være slått opp på stasjonen på et godt synlig sted.
- Interessante observasjoner som gjøres i forbindelse med ringmerkingsvirksomheten, men som ikke omfattes av rapporteringskravet i viltforskriften § 2-7, skal rapporteres via nettportalen Artsobservasjoner. NØF avgjør på et faglig grunnlag hvilke observasjoner som rapporteres.
- Denne tillatelsen gjelder for 2022 – 2026. Den kan trekkes tilbake dersom vilkårene ikke blir oppfylt.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes nødvendige tillatelser etter annet lovverk. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse. Det må også innhentes samtykke fra berørte grunneiere.

Klageadgang
Dere kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

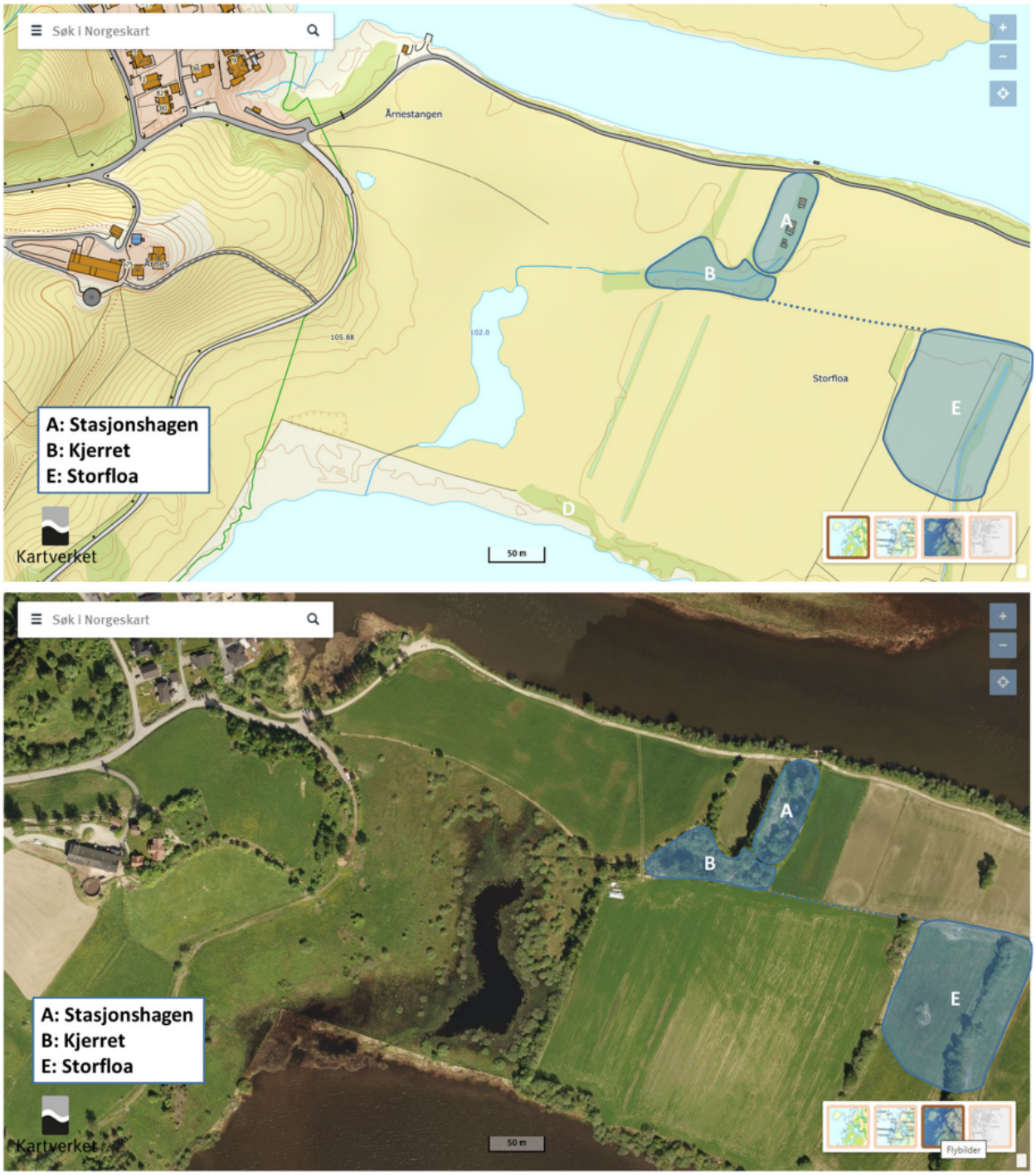
Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Samuelsen
seniorkonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

Figur 1: Viser område A, B og E for ringmerking av fugler.